



Universiteit
Leiden
The Netherlands

De samenloop van te veel betaalde kosten der huishouding en een niet-uitgevoerd periodiek verrekenbeding: een bespreking van de beschikking van de Hoge Raad van 8 maart 2024, ECLI:NL:HR:2024:338

Weijers, H.J.

Citation

Weijers, H. J. (2024). De samenloop van te veel betaalde kosten der huishouding en een niet-uitgevoerd periodiek verrekenbeding: een bespreking van de beschikking van de Hoge Raad van 8 maart 2024, ECLI:NL:HR:2024:338. *Eb: Tijdschrift Voor Scheidingsrecht*, 2024(6), 133-137. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4172271>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4172271>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

De samenloop van te veel betaalde kosten der huishouding en een niet-uitgevoerd periodiek verrekenbeding

Een bespreking van de beschikking van de Hoge Raad van 8 maart 2024, ECLI:NL:HR:2024:338

EB 2024/51

Indien partijen geen uitvoering hebben gegeven aan een tussen hen in huwelijkse voorwaarden overeengekomen periodiek verrekenbeding, wordt dit bij het einde van het huwelijk in beginsel afgewikkeld als een finaal verrekenbeding, gelet op het bepaalde in art. 1:141 BW. Aangezien de gewezen echtgenoten vaak geen deugdelijke administratie hebben bijgehouden, levert dit in het kader van de financiële afwikkeling van de huwelijkse voorwaarden geregeld problemen op. Het in art. 1:141 lid 3 BW opgenomen bewijsvermoeden kan in dergelijke situaties uitkomst bieden. In dit verband rijst de vraag hoe dit alles zich verhoudt tot een eventuele vordering uit hoofde van te veel betaalde kosten der huishouding.

Aan bovenstaande problematiek wordt in deze bijdrage, mede gelet op de recente beschikking van de Hoge Raad van 8 maart 2024, ECLI:NL:HR:2024:338, aandacht besteed. Daarbij wordt eerst kort het voor de voornoemde beschikking relevante wettelijk kader uiteengezet. Vervolgens wordt de genoemde beschikking besproken en worden enkele aanbevelingen gedaan voor de praktijk. De bijdrage wordt afgesloten met een conclusie.

1. Het wettelijk kader inzake de kosten der huishouding

In art. 1:84 lid 1 BW heeft de wetgever voor gehuwden een regeling neergelegd inzake de draagplicht voor de kosten der huishouding.² Het betreft een *getrapt stelsel* waarbij deze kosten in de eerste plaats ten laste komen van het gemeenschappelijke inkomen van de echtgenoten. Is dit inkomen ontoereikend, dan komen de overige kosten naar evenredigheid ten laste van de privéinkomens van de echtgenoten. Vervolgens komen de resterende kosten ten laste van het gemeenschappelijk vermogen en, voor zover ook dit ontoereikend is, ten laste van de privévermogens naar evenredigheid daarvan.

Welke kostenposten vallen onder de 'kosten der huishouding' in de zin van art. 1:84 lid 1 BW, is niet altijd duidelijk. In het algemeen wordt ervan uitgegaan dat tot het begrip huishoudelijke kosten kan worden gerekend hetgeen door de echtgenoten en hun eventuele gezin verteerd of verbruikt wordt en hetgeen ten behoeve van het draaiend houden van de huishouding wordt uitgegeven.³ Het kan per gezin verschillen of een kostenpost daartoe behoort. Het betreft een *subjectieve toets* waarbij onder meer dient te worden gekeken naar de welstand en het sociale milieu van het gezin.⁴ Eventuele schulden die zijn aangegaan om daarmee de kosten van de huishouding te betalen, worden in beginsel ook als kosten van de huishouding gezien.⁵

Op grond van art. 1:84 lid 3 BW kunnen partijen bij schriftelijke overeenkomst onder meer een van het eerste lid *afwijkende regeling* treffen en daarin bijvoorbeeld uitwerken welke kostenposten tot de kosten der huishouding dienen te worden gerekend.⁶ Indien partijen huwelijkse voorwaarden overeenkomen en daarin vastleggen dat er tussen hen geen huwelijksgemeenschap als bedoeld in titel 1.7 BW zal ontstaan, wordt vrijwel altijd een afwijkende regeling in het kader van de draagplicht van art. 1:84 lid 1 BW afgesproken. Van gemeenschappelijk inkomen of vermogen zal dan immers meestal geen sprake zijn, zodat de notaris een regeling op maat zal voorstellen.⁷

Het kan voorkomen dat een echtgenoot niet aan zijn *draagplicht* in het kader van de te betalen kosten der huishouding kan voldoen, bijvoorbeeld omdat zijn inkomen tijdelijk wegvalt. Aangezien deze kosten vrijwel altijd direct moeten worden betaald, zal de andere echtgenoot geld ter beschikking moeten stellen om de kosten te kunnen voldoen (vgl. de in art. 1:84 lid 2 BW neergelegde *fourneerplicht*). Deze te veel fournerende echtgenoot verkrijgt daarvoor een vorderingsrecht jegens de andere echtgenoot. Hij

1 Mr. H.J. (Rick) Weijers is PhD-fellow bij de afdeling Notarieel Recht aan de Universiteit Leiden.

2 Gelet op art. 1:80b BW geldt hetgeen hier voor gehuwden wordt opgemerkt eveneens voor geregistreerd partners. Voor informeel samenwoners geldt dit niet (vgl. Hof Arnhem-Leeuwarden 14 februari 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:1428, r.o. 3.22).

3 Zie o.m. *Kamerstukken II* 2001/02, 27554, nr. 5, p. 5 (nota n.a.v. het verslag) en HR 29 juni 2012, ECLI:NL:HR:2012:BW9769, r.o. 3.5, NJ 2012/409.

4 Zie bijv. W.G. Huijgen, 'Draagplicht en verrekening van de kosten der huishouding', in: A. Heida e.a. (red.), *EB Klassiek*, Deventer: Wolters Kluwer 2018, p. 62-65 en J.H. Lieber, in: *GS Personen- en familierecht*, art. 1:84 BW, aant. 2.

5 Deze schulden komen dan ook ten laste van beide echtgenoten. Zie HR 4 oktober 2019, ECLI:NL:HR:2019:1532.

6 Zie bijv. C.A. Kraan & S.H. Heijning, *Handboek huwelijksvermogensrecht*, Den Haag: Boom juridisch 2022, p. 40.

7 J. van Duijvendijk-Brand, in: *T&C BW*, commentaar op art. 1:84 BW, aant. 1 en 5.

dient deze vordering echter wel snel te gelde te maken. De Hoge Raad heeft in het verleden geoordeeld dat dit niet na iedere uitgave hoeft, maar dat tegen een eindafrekening aan het einde van het huwelijk *het praktische bezwaar* bestaat dat de gegevens die nodig zijn voor de berekening van de over en weer verschuldigde bedragen, dan veelal niet meer aanwezig zullen zijn. In dat verband ligt het voor de hand aan te nemen dat de onderlinge afrekening *periodiek* dient plaats te vinden na het verstrijken van ieder kalenderjaar op straffe van verval van het vorderingsrecht.⁸ Dit is het gevolg van een bijzondere toepassing van de redelijkheid en billijkheid (de zogenoemde *rechtsverwerking*).⁹

2. Het wettelijk kader inzake niet-uitgevoerde periodieke verrekenbedingen

Door het opmaken van huwelijkse voorwaarden kunnen partijen afwijken van een aantal bepalingen uit de titels 6 tot en met 8 van Boek 1 BW (art. 1:93 en 1:121 BW).¹⁰ Een met name in het verleden veel voorkomende keuze was het uitsluiten van iedere huwelijksgemeenschap (extern; goederenrechtelijk) en het daarbij overeenkomen van een periodiek verrekenbeding (intern; verbintenisrechtelijk). Partijen spreken daarbij af om tot verrekening van overgespaarde inkomsten en/of van vermogen over te gaan. Om later discussie te voorkomen, is het van groot belang dat de echtgenoten duidelijk vastleggen welke inkomstenbronnen, vermogensbestanddelen en eventuele schulden in de verrekening worden betrokken.¹¹ De wetgever heeft dit ook bewust aan partijen overgelaten.¹² De correcte afwikkeling van een periodiek verrekenbeding vergt daarnaast enige inspanning van de echtgenoten. Zij dienen het periodiek verrekenbeding daadwerkelijk periodiek – meestal jaarlijks – uit te voeren en dit goed te administreren.

In de praktijk blijkt dat echtgenoten een periodiek verrekenbeding echter zelden uitvoeren: de huwelijkse voorwaarden liggen zolang het goed gaat vaak ergens opgeborgen en komen pas weer tevoorschijn bij het einde van het huwelijk.¹³ Dit kan dan – met name bij situaties waarin het huwelijk eindigt in een echtscheiding – de nodige

problemen opleveren.¹⁴ Het is immers *niet* zo dat de verplichting tot verrekening vervalt indien partijen de verrekening niet hebben uitgevoerd. De wetgever heeft in art. 1:141 lid 1 BW namelijk bepaald dat de verplichting tot verrekening in stand blijft en zich uitstrekt over *het saldo* dat is ontstaan door belegging en herbelegging van hetgeen niet verrekend is alsmede de vruchten daarvan. Hierbij is het veelal lastig om te bepalen wat datgene dat niet verrekend is, precies omvat. In art. 1:141 lid 3 BW heeft de wetgever daarom het volgende *bewijsvermoeden* opgenomen (onderstreping: HJW):

“Indien bij het einde van het huwelijk aan een bij huwelijkse voorwaarden overeengekomen periodieke verrekenplicht als bedoeld in het eerste lid niet is voldaan, wordt het alsdan aanwezige vermogen vermoed te zijn gevormd uit hetgeen verrekend had moeten worden (...)”

Uiteraard kan iedere echtgenoot stellen, en zo nodig bewijzen, dat bepaalde vermogensbestanddelen niet gevormd zijn uit verrekenplichtig inkomen of vermogen (art. 150 Rv). Dat is vaak niet eenvoudig. Het bewijsvermoeden is bovendien ruim en werkt bijvoorbeeld ook ten aanzien van door de echtgenoten aangebracht vermogen en ten aanzien van door hen krachtens erfrecht of schenking verkregen vermogen hetgeen buiten de verrekenverplichting valt (art. 1:133 lid 2 BW).¹⁵

In de literatuur is veel gediscussieerd over de vraag in hoeverre ook schulden als bedoeld in art. 1:136 lid 1 tweede volzin BW tot het te verrekenen vermogen in de zin van art. 1:141 lid 1 BW kunnen behoren.¹⁶ Het betreft dan de situatie dat een echtgenoot onder aanwending van te verrekenen vermogen een goed in eigendom heeft verkregen en in verband met de verwerving van dat goed een schuld is aangegaan. In dat geval wordt dat goed naar evenredigheid van de financiering met te verrekenen vermogen ook tot het te verrekenen vermogen in de zin van art. 1:141 lid 1 BW gerekend. Deze discussie ziet echter *niet* op het antwoord op de vraag of een eventuele vordering van een echtgenoot uit hoofde van te veel gefourneerde kosten der huishouding deel uitmaakt van het saldo als bedoeld in art. 1:141 lid 1 BW. Hetzelfde geldt dan voor de met die vordering corresponderende schuld van de andere echtgenoot. Dit is immers een andere vraag. In de hieronder te bespreken beschikking van de Hoge Raad van 8 maart 2024, ECLI:NL:HR:2024:338 staat deze vraag – of de eventuele vordering en de daarmee

8 Zie met name HR 22 mei 1987, ECLI:NL:HR:1987:AC9851, NJ 1988/231, m.nt. E.E.A. Luijten (*Ridder te Voet; Rechtsverwerking*) en HR 29 april 1994, ECLI:NL:HR:1994:ZC1362, NJ 1995/561, m.nt. W.M. Kleijn (*Doktersvrouw; Ter Kuile/Kofman*). Daarop is in de literatuur overigens wel kritiek geuit; bijv. in A.R. de Bruijn, W.G. Huijgen & B.E. Reinhart, *Het Nederlandse huwelijksvermogensrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2019, p. 47 en Asser/Kolkman & Salomons 1-II 2023/152.

9 Daarover uitgebreid R.P.J.L. Tjittes & H. Boom, *Rechtsverwerking en klachtplichten* (Mon. BW nr. A6b), Deventer: Wolters Kluwer 2020, m.n. p. 24-25 en J.H. Lieber, in: *GS Personen- en familierecht*, art. 1:84 BW, aant. 15.

10 Het is voor partijen van groot belang om zich aan dit vormvoorschrift te houden. De sanctie is immers nietigheid (art. 1:115 lid 1 BW). Vgl. Hof Amsterdam 12 december 2023, ECLI:NL:GHAMS:2023:3108, EB 2024/19.

11 Zie bijv. L.C.A. Verstappen, ‘Een verrekenbeding als fopspeen’, *WPNR* 2007/6725, p. 830-834.

12 *Kamerstukken II* 2000/01, 27554, nr. 3, p. 10-11 (MvT).

13 Vgl. J. van Duijvendijk-Brand, ‘Uitleg van huwelijkse voorwaarden. Haviltex, standaarduitleg of beide?’, *WPNR* 2007/6709, p. 388.

14 Zie over de rampspoed die hierdoor kan ontstaan uitgebreid bijv. M.J.A. van Mourik, L.C.A. Verstappen & W. Burgerhart (m.m.v. J.G. Knot), *Handboek Nederlands vermogensrecht bij scheiding Deel A* (Publicaties vanwege het Centrum voor Notarieel Recht), Deventer: Wolters Kluwer 2020, 7.5.1-7.5.8 en J.H. Lieber, in: *GS Personen- en familierecht*, art. 1:141 BW, aant. 1-23.

15 Bijv. C.G. Breedveld-De Voogd, in: *T&C BW*, commentaar op art. 1:141 BW, aant. 4 en A-G G. Snijders in par. 3.10 van zijn concl. van 24 november 2023, ECLI:NL:PHR:2023:1075 voor de in par. 3 te bespreken beschikking van de HR van 8 maart 2024, ECLI:NL:HR:2024:338.

16 Bijv. C.A. Kraan, ‘Reactie op “De Wet regels verrekenbedingen in de praktijk” van prof. mr. L.C.A. Verstappen in WPNR (2004) 6584’, *WPNR* 2005/6621, p. 398-404 en L.C.A. Verstappen, ‘Hoe ver reikt de beleggingsleer?’, *WPNR* 2007/6708, p. 367-371 (met ook een reactie en naschrift).

corresponderende schuld onderdeel uitmaakt van het saldo als bedoeld in art. 1:141 lid 1 BW – centraal.

3. De beschikking van de Hoge Raad van 8 maart 2024

In de casus die aan de te bespreken beschikking van de Hoge Raad van 8 maart 2024, ECLI:NL:HR:2024:338 ten grondslag ligt, speelt het volgende. Man en vrouw zijn in 1997 gehuwd op huwelijkse voorwaarden. In deze huwelijkse voorwaarden hebben partijen iedere huwelijksgemeenschap uitgesloten (art. 1:93 BW). Verder is in art. 5 van de huwelijkse voorwaarden een van art. 1:84 lid 1 BW afwijkende regeling inzake de verdeling van de kosten der huishouding opgenomen. Partijen hebben daarin het volgende afgesproken:

“Lid 1: De kosten van de gemeenschappelijke huishouding (...) worden voldaan uit de netto-inkomens der echtgenoten ieder voor de helft; voorzover deze inkomens ontoereikend zijn, worden deze kosten voldaan uit het netto-vermogen der echtgenoten ieder voor de helft.

Lid 2: Onder netto-inkomen wordt verstaan het inkomen onder aftrek van de daarover verschuldigde belasting op inkomen, premieheffing-volksverzekeringen en andere wettelijke inhoudingen of heffingen. Onder netto-vermogen wordt verstaan het vermogen onder aftrek van de daarover verschuldigde belasting op vermogen.”

Voorts zijn partijen in art. 6 van de huwelijkse voorwaarden een periodiek verrekenbeding overeengekomen. De eerste twee leden van dit artikel luiden als volgt:

“Lid 1: Na afloop van elk kalenderjaar voegen de echtgenoten ter verdeling bij helfte bijeen, hetgeen van hun netto-inkomens uit arbeid van dat jaar niet is besteed aan de kosten van de huishouding of inkomstenbelasting of niet aan beiden gelijkelijk ten goede is gekomen.

Lid 2: Indien in enig jaar de sub 1 bedoelde kosten en belastingen meer hebben bedragen dan de gezamenlijke inkomsten uit arbeid over dat jaar, zal het verschil naar evenredigheid van ieders bijdrage in volgende jaren eerst uit het restant van de inkomsten uit arbeid van die volgende jaren worden aangezuiverd, alvorens wordt overgegaan tot verdeling van hetgeen van ieders inkomen resteert.”

Of de bovenstaande regeling overigens goed doordacht is, is maar zeer de vraag. In zijn conclusie voor de uitspraak van de Hoge Raad merkt A-G Snijders over de combinatie van bovenstaande artikelen terecht het volgende op:

“De art. 5 en 6 [van de] huwelijkse voorwaarden [hebben] samen tot gevolg dat als een van beide echtgenoten geen inkomen heeft, deze steeds veel slechter dan de ander af is, doordat hij of zij wordt geconfronteerd met een steeds verder oplopende schuld voor het aandeel in de kosten

van de huishouding, die ten koste gaat van zijn of haar aandeel in de overgespaarde inkomsten. Als de echtgenoot ten minste zijn of haar aandeel in die kosten verdient, doet dit effect zich niet voor. Het is de vraag of de vrouw bij het aangaan van de huwelijkse voorwaarden voldoende indringend is gewaarschuwd voor dit effect (dat haaks staat op de gedachte achter het verrekenbeding).”¹⁷

Terug naar de casus. Eind 2021 heeft de rechtbank Rotterdam de echtscheiding van partijen uitgesproken.¹⁸ Zij twisten in de echtscheidingsprocedure onder meer over de financiële afwikkeling van de hiervoor deels weergegeven huwelijkse voorwaarden. In hoger beroep vordert de vrouw op grond van het periodiek verrekenbeding van de man een bedrag van bijna € 400.000, terwijl de man omgekeerd stelt dat de vrouw aan hem een bedrag van ruim € 550.000 is verschuldigd in het kader van het verrekenen van de door hem te veel gefourneerde kosten der huishouding. Partijen hebben het periodiek verrekenbeding tijdens hun huwelijk niet uitgevoerd, zodat deze verrekenplicht van rechtswege is omgezet in *een finaal verrekenbeding* (art. 1:141 lid 1 BW).¹⁹

Het hof Den Haag heeft de man veroordeeld om aan de vrouw een bedrag van ruim € 350.000 te betalen in het kader van het periodiek verrekenbeding. De vordering van de man ten aanzien van de kosten der huishouding heeft het hof afgewezen. Bij de beoordeling van het geschil diende het hof de vraag te beantwoorden hoe de eventuele vordering van de man ten aanzien van de kosten der huishouding zich verhoudt tot het periodiek verrekenbeding. Behoort die eventuele vordering tot het te verrekenen vermogen zoals bedoeld in art. 6 lid 1 van de huwelijkse voorwaarden? Het hof is van oordeel dat zowel een eventuele vordering van de man op de vrouw met betrekking tot de kosten der huishouding, als de daartegenover staande eventuele schuld van de vrouw aan de man, in beginsel tot ieders te verrekenen vermogen behoort. Het hof heeft vervolgens beide posten – de eventuele vordering en de daarmee corresponderende schuld – tegen elkaar *weggestreept*, hetgeen leidt tot afwijzing van de vordering van de man.²⁰ Het antwoord op de vraag of de man daadwerkelijk een vordering heeft jegens de vrouw, laat het hof in het midden.

De man stelt vervolgens cassatieberoep in tegen deze beschikking. In cassatie wordt onder meer geklaagd over het feit dat in de overwegingen van het hof besloten ligt dat

17 Concl. A-G G. Snijders 24 november 2023, ECLI:NL:PHR:2023:1075, par. 3.19 (onderstreping: HJW).

18 De beschikking van de rechtbank is niet gepubliceerd op rechtspraak.nl, maar is voor zover relevant kenbaar uit de beschikkingen van het hof en de HR.

19 Hof Den Haag 11 januari 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:11, r.o. 5.80-5.82. Zie over deze omzetting o.m. HR 19 april 2019, ECLI:NL:HR:2019:637, r.o. 3.3.2, NJ 2019/374, m.nt. L.C.A. Verstappen.

20 Hof Den Haag 11 januari 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:11, r.o. 5.116-5.117. Deze methode doet denken aan de verrekening van over en weer openstaande vorderingen en schulden als bedoeld in art. 6:127 e.v. BW.

het bewijsvermoeden van art. 1:141 lid 3 BW tevens ziet op schulden. Ook richt het cassatiemiddel de pijlen op het oordeel van het hof dat de eventuele vordering van de man en de daartegenover staande eventuele schuld van de vrouw tot ieders te verrekenen vermogen behoren en in dat verband moeten worden weggestrept.²¹

De Hoge Raad overweegt in de eerste plaats dat ook schulden tot het te verrekenen vermogen kunnen behoren. Of dat het geval is, hangt af van de inhoud van het periodiek verrekenbeding. Als dat het geval is, ziet het bewijsvermoeden van art. 1:141 lid 3 BW ook op schulden.²² In zoverre is het cassatiemiddel dan ook onjuist. De tweede pijl die het cassatiemiddel heeft afgeschoten, treft wel doel. Volgens de Hoge Raad volgt uit 's hofs oordeel dat de eventuele vordering van de man met betrekking tot de kosten der huishouding in de verrekening moet worden betrokken *niet zonder meer* dat hetzelfde geldt voor de daartegenover staande schuld van de vrouw, aangezien:

“de vraag of de man ter weerlegging van het vermoeden van art. 1:141 lid 3 BW voldoende aannemelijk heeft gemaakt dat de schuld van de vrouw niet moet worden betrokken in de verrekening, in de eerste plaats [dient] te worden beantwoord aan de hand van de inhoud en de onderlinge verhouding van de art. 5 en 6 van de huwelijkse voorwaarden, en het daarin gemaakte onderscheid tussen de onderlinge draagplicht van de echtgenoten ten aanzien van de kosten van de huishouding en de verplichting tot verrekening van niet aan de huishouding bestede netto-inkomens uit arbeid.”²³

Het hof heeft echter in het geheel geen aandacht besteed aan de uitleg van de onderlinge verhouding van deze artikelen uit de huwelijkse voorwaarden. De Hoge Raad voegt er nog aan toe dat in dat verband bij de beoordeling daarvan ook aandacht kan worden besteed aan de vraag of de vrouw in de periode waarop de verrekenplicht betrekking heeft, voldoende inkomsten uit arbeid genoot om daaruit haar deel van de kosten der huishouding te voldoen. Indien daarbij blijkt dat de vrouw onvoldoende inkomsten had om haar aandeel in de huishoudkosten te kunnen voldoen, ligt het volgens de Hoge Raad niet voor de hand om de schuld van de vrouw aan te merken als “*deel van een door belegging en herbelegging van niet verrekende inkomsten ontstaan saldo in de zin van art. 1:141 lid 1 BW*.”²⁴ De Hoge Raad vernietigt vervolgens de beschikking van het hof Den Haag en verwijst het geding naar het hof Amsterdam.

4. Commentaar en aanbevelingen

Het verwijzingshof zal naar aanleiding van de beschikking van de Hoge Raad moeten beoordelen of de man inderdaad een vergoedingsvordering uit hoofde van de door hem te veel betaalde kosten der huishouding te gelde kan maken. Daar was het hof Den Haag in het geheel aan voorbijgegaan, aangezien het de vordering van de man op grond van een andere motivering heeft afgewezen en steeds sprak over “*een eventuele vordering van de man*” en “*een eventuele schuld van de vrouw*”. Bij de beoordeling van deze vraag zal het leerstuk van de rechtsverwerking mogelijk een rol spelen. Als het verwijzingshof tot het oordeel komt dat de man geen vorderingsrecht (meer) heeft uit hoofde van de door hem te veel betaalde kosten der huishouding, is de afloop eenvoudig. De vordering van de man zal dan worden afgewezen.

Indien het verwijzingshof echter vaststelt dat aan de man wel een vorderingsrecht jegens de vrouw toekomt, is het de vraag of de vordering en de daarmee corresponderende schuld tot het te verrekenen vermogen behoren. In cassatie is door partijen niet bestreden dat de eventuele vordering van de man tot zijn te verrekenen vermogen behoort.²⁵ De Hoge Raad gaat daar in zijn beschikking dan ook van uit. A-G Snijders denkt daar echter anders over. Hij merkt daarover onder meer op dat de eventuele vordering van de man “*een vordering [is] die onmiskenbaar niet behoort tot het overgespaarde inkomen uit arbeid waarop het verrekenbeding in dit geval ziet*”.²⁶ Gelet op de bewoordingen van art. 6 lid 1 van de huwelijkse voorwaarden uit de casus lijkt mij dat correct. Het gevolg hiervan zou zijn dat het te verrekenen vermogen van de man lager uitvalt doordat de eventuele vordering hier niet bij dient te worden opgeteld. Ik acht het dan ook een *gemiste kans* dat de Hoge Raad hierop niet is ingegaan. Hoewel het cassatiemiddel hieraan helaas en ten onrechte geen aandacht heeft besteed, zou de Hoge Raad – zeker in het licht van de conclusie van A-G Snijders – ten overvloede daarop hebben kunnen wijzen.

Gesteld dat de man volgens het verwijzingshof inderdaad een vordering heeft en deze tot zijn te verrekenen vermogen behoort, is het de vraag of hetzelfde geldt voor de schuld van de vrouw. Dat kan, maar ligt, gelet op het voorgaande, wellicht anders. Gelet op het oordeel van de Hoge Raad ligt het eraan of bewezen kan worden dat de vrouw *onvoldoende* inkomsten had om haar aandeel in de kosten der huishouding te kunnen voldoen. Als dat het geval blijkt te zijn, zal de schuld waarschijnlijk niet tot haar te verrekenen vermogen behoren en daar dus buiten vallen. Dit betekent dan concreet dat haar te verrekenen vermogen een hoger bedrag zal zijn (aangezien de schuld er dan immers niet van af mag worden getrokken), zodat de man wellicht op grond van het periodiek verrekenbeding een geldbedrag

21 De man heeft ook nog andere cassatiemiddelen ingesteld. Daarnaast heeft ook de vrouw voorwaardelijk incidenteel cassatieberoep ingesteld tegen het oordeel van het hof dat zij een bepaald bedrag aan de man dient terug te betalen (de man heeft in eerste instantie te veel partneralimentatie aan de vrouw betaald). Aan deze overige cassatiemiddelen wordt in deze bijdrage geen aandacht besteed.

22 HR 8 maart 2024, ECLI:NL:HR:2024:338, r.o. 3.3 onder verwijzing naar *Kamerstukken II* 2000/01, 27554, nr. 3, p. 11 (MvT).

23 HR 8 maart 2024, ECLI:NL:HR:2024:338, r.o. 3.5 (onderstreping: HJW).

24 HR 8 maart 2024, ECLI:NL:HR:2024:338, r.o. 3.6.

25 HR 8 maart 2024, ECLI:NL:HR:2024:338, r.o. 3.4.

26 Concl. A-G G. Snijders 24 november 2023, ECLI:NL:PHR:2023:1075, par. 3.16.

van de vrouw dient te krijgen, dan wel dat het door de man te betalen bedrag lager uitvalt.²⁷ Of dit de uitkomst zal zijn, valt nog te bezien. Het hangt immers af van *de omstandigheden van het geval* en we zullen de beschikking van het hof Amsterdam moeten afwachten.

De hiervoor besproken uitspraak van de Hoge Raad laat zien dat de rechtspraak er rekening mee moet houden dat er in dit soort situaties discussies kunnen ontstaan over het antwoord op de vraag of een vordering wegens te veel betaalde kosten der huishouding tot het te verrekenen vermogen in de zin van art. 1:141 lid 1 BW behoort.²⁸ Hetzelfde geldt voor de met deze vordering overeenkomende schuld van de andere echtgenoot. Aan de advocaat de schone taak om zich hiervan bewust te zijn en zijn cliënt zo nodig hierop te wijzen. Het kan immers om *substantiële bedragen* gaan en kan de balans in het kader van het periodiek verrekenbeding geheel doen omslaan in het voordeel van de andere echtgenoot. Indien de huwelijkse voorwaarden zelf over deze situatie zwijgen, zal de rechter aan de hand van uitleg van de huwelijkse voorwaarden de bedoeling van partijen moeten achterhalen. Dat zal vaak niet eenvoudig zijn.

Vanzelfsprekend geldt ook in dit soort zaken het bekende gezegde: *voorkomen is beter dan genezen*. De notaris dient cliënten die willen huwen op huwelijkse voorwaarden met een periodiek verrekenbeding er dan ook op te wijzen dat het verstandig is om ook af te spreken hoe met een eventuele vordering en schuld wegens te veel gefourneerde kosten der huishouding dient te worden omgegaan in het kader van het periodiek verrekenbeding. In overleg dient vervolgens te worden gekeken op welke wijze dat het beste en eenvoudigste kan worden vormgegeven. Gezien het feit dat echtgenoten in de praktijk het periodiek verrekenbeding zelden naleven, kan overigens beter worden gekozen voor een finaal verrekenbeding (al dan niet in combinatie met een periodiek verrekenbeding).²⁹ Dat lost het in deze bijdrage behandelde probleem helaas niet op, maar kan wel diverse andere moeilijkheden voorkomen.

5. Conclusie

De hiervoor besproken beschikking van de Hoge Raad toont eens te meer aan hoe ingewikkeld het formuleren en afwikkelen van een niet-uitgevoerd periodiek verrekenbeding kan zijn. Bij de uitleg daarvan dienen ook de tussen partijen gemaakte afspraken in het kader van de kosten der huishouding te worden betrokken. Daar moet de notaris tijdens het opstellen van de huwelijkse voorwaarden over nadenken en de (aanstaande) echtgenoten op wijzen. Ook de bij

de afwikkeling van de huwelijkse voorwaarden betrokken advocaten en rechters dienen zich hiervan bewust te zijn. De afwikkeling van een niet-uitgevoerd periodiek verrekenbeding wordt er niet eenvoudiger op. Dat wisten we al jaren, maar de uitspraak zet hopelijk alle bij het opstellen en afwikkelen van periodieke verrekenbedingen betrokken juridische *professionals* weer op scherp. Het is en blijft immers goed opletten.

27 Vgl. concl. A-G G. Snijders 24 november 2023, ECLI:NL:PHR:2023:1075, par. 4.4.

28 Daarbij is het wel enigszins geruststellend dat een combinatie van de artikelen zoals opgenomen in de huwelijkse voorwaarden die aan deze beschikking ten grondslag liggen, zich niet vaak voordoet. Zie concl. A-G G. Snijders 24 november 2023, ECLI:NL:PHR:2023:1075, par. 3.19.

29 Zo ook C.A. Kraan & S.H. Heijning, *Handboek huwelijksvermogensrecht*, Den Haag: Boom juridisch 2022, p. 333-334.